

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚEI

PROCESUL PENAL
(asistenții judiciari)

CURRICULUM

FORMATOR:

Adrian CERBU,
magistru în drept, judecător, Judecătoria Bălți

CHIȘINĂU – 2013

I. PRELIMINARII

Constituția Republicii Moldova, la art. 6 și 114, statuează expres că în Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sunt separate și justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești.

Persoanele fizice sau juridice ce au comis infracțiuni trebuie să suporte consecințele prevăzute de legea penală materială, fiind trași la răspundere penală prin aplicarea sancțiunilor de drept penal cât și obligarea la repararea prejudiciului produs. Tragerea la răspundere penală și civilă a celor ce au comis infracțiuni se realizează în cadrul justiției penale, prin desfășurarea activității judiciare reglementate prin dispozițiile legii de procedură penală, dispoziții care privesc ceea ce poartă denumirea de proces penal. Ca formă a justiției, procesul penal reprezintă activitatea organelor de urmărire penală și a instanțelor judecătorești cu participarea părților în proces și a altor persoane, desfășurată în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală.

Disciplina de studiu „Procesul penal”, conform Planului de învățământ, oferă asistenților judiciarii cunoștințe privind: principiile generale ale procesului penal; urmărirea penală; instanțele judecătorești și competențele lor la înfăptuirea justiției în cauzele penale; probațiunea în procesul penal; condițiile generale ale judecării cauzei penale; aplicarea măsurilor procesuale de constrângere și a măsurilor de protecție la etapa judecării cauzei penale; proceduri speciale în procesul penal; căile de atac; executarea încheierilor și sentințelor.

Funcțiile procesului de judecată coincid cu cele ale justiției: apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei, societății și statului, restabilirea ordinii juridice încălcate, garantarea proceselor democratice, respectarea drepturilor și libertăților participanților la procesul de judecată.

Pornind de la considerentele menționate, prezentul curriculum este conceput să conțină informații cât mai utile, necesare asistenților judiciari, în scopul de a-i ajuta să însușească și să aplice cât mai eficient suportul normativ procesual penal, precum și pentru a-și forma deprinderi în scopul utilizării lor corecte și eficiente în practică.

Curriculumul la disciplina de studiu „Procesul penal” se axează pe trei niveluri comportamentale, cu un grad divers de complexitate: cunoaștere, aplicare, integrare.

Nivelul cunoașterii presupune acumularea unor noi cunoștințe teoretice, conform obiectivelor de referință și conținuturilor propuse, privind doctrina și jurisprudența procesuală actuală. În condițiile în care asistenții judiciari trebuie să dețină diplomă de licențiat în drept sau echivalentul acesteia, cu o vechime în muncă în specialitate juridică de cel puțin un an, nivelul de cunoaștere se va manifesta și prin aprofundarea selectivă a cunoștințelor deja dobândite în domeniul procesului penal.

Nivelul aplicării presupune formarea abilităților practice în domeniul interpretării corecte a legislației procesual penale, în special în corelație cu jurisprudența CtEDO, prin identificarea soluțiilor corecte necesare de adoptat la rezolvarea spețelor de drept procesual penal.

Nivelul integrării constituie finalitatea procesului de instruire care presupune formarea capacităților de transfer a cunoștințelor teoretice și a abilităților practice referitoare la legislația și jurisprudența procesual-penală, soluționarea studiilor de caz, rezolvarea unor sarcini cu un grad sporit de complexitate teoretică și practică. Nivelul comportamental de integrare constituie finalitatea procesului de instruire inițială a asistenților judiciari.

Curriculumul reprezintă un document reglator ce determină competențele profesionale necesare integrării și buneii manifestări în activitatea de asistent judiciar. Din această perspectivă, studiul este orientat spre familiarizarea cu modificările și completările care s-au produs în legislația procesual penală a Republicii Moldova, prezentarea practicii judiciare, inclusiv a Curții Europene pentru Drepturile Omului pentru a fortifica cunoștințele asimilate, cultivarea spiritului de respect pentru lege și pentru justițiabili.

II. OBIECTIVELE GENERALE

La nivel de cunoaștere și înțelegere:

- să identifice conceptele de bază cu care se operează în dreptul procesual penal;
- să determine corelația dintre principiile generale ale procesului penal;
- să stabilească corect formele de competență a organelor de urmărire penală;
- să clarifice situațiile de incompatibilitate a subiecților oficiali ai procesului penal;
- să releve cazurile de neadmisibilitate a probelor în procesul penal;
- să indice termenele de aplicare a măsurilor procesuale de constrângere;
- să stabilească limitele judecării cauzei;
- să determine obiectul specific de reglementare în cadrul procedurilor speciale în procesul penal;
- să relateze despre evoluția normativă a căilor de atac în procesul penal;
- să stabilească legislația pertinentă aplicabilă fazei executării hotărârilor penale.

La nivel de aplicare:

- să argumenteze necesitatea liberei aprecieri a probelor în procesul penal;
- să clasifice cazurile de încetare a urmăririi penale;
- să interpreteze corect normele generale și speciale de drept procesual penal privind competența judecătorilor și Curților de Apel;
- să analizeze valoarea probatorie a datelor obținute prin activitatea specială de investigații;
- să asigure depersonalizarea hotărârilor judecătorești;
- să evalueze problemele de drept privind aplicarea măsurilor preventive privative de libertate la faza judecării cauzei penale;
- să clasifice procedurile speciale în dependență de criteriile legale și doctrinare;

La nivel de integrare:

- să estimeze rolul practicii judiciare naționale și internaționale în perfecționarea legislației procesuale penale;
- să contribuie la perfecționarea legislației procesuale și a activității practice a instanțelor judecătorești;
- să aprecieze rolul judecătorului, greșierului, asistentului judiciar și executorului judecătoresc în activitatea de înfăptuire a justiției pe cauze penale;
- să propună concepții pentru ameliorarea activității asistentului judiciar;
- să evalueze perspectivele evoluției dreptului procesual penal în Republica Moldova.
- să stabilească necesitatea instituției admisibilității în principiu în cadrul căilor de atac în procesul penal;
- să stabilească rolul și locul procedurilor speciale în procesul penal;
- să elaboreze propuneri de *lege ferenda*;

III. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Numărul de ore		Modalitatea de evaluare	Responsabil de disciplină
C	S	Teste pentru verificarea cunoștințelor	Adrian Cerbu
10	18		

IV. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

a) Tematica și repartizarea orientativă a orelor de curs

Nr. crt.	TEMA:	Realizarea în timp (ore)
1.	Probațiunea în procesul penal	2
2.	Aplicarea măsurilor procesuale de constrângere și a măsurilor de protecție la etapa judecării cauzei penale	2
3.	Instanțele judecătorești și competența lor la înlăptuirea justiției în cauzele penale	2
4.	Condițiile generale ale judecării cauzei penale	2
5.	Proceduri speciale în procesul penal	2
TOTAL		10

b) Tematica și repartizarea orientativă a orelor de seminar

Nr. crt.	TEMA:	Realizarea în timp (ore)
1.	Principiile generale ale procesului penal	1
2.	Probațiunea în procesul penal	4
3.	Aplicarea măsurilor procesuale de constrângere și a măsurilor de protecție la etapa judecării cauzei penale	3
4.	Urmărirea penală	1
5.	Instanțele judecătorești și competența lor la înlăptuirea justiției în cauzele penale	2
6.	Condițiile generale ale judecării cauzei penale	3
7.	Proceduri speciale în procesul penal	2
8.	Căile de atac	1
9.	Executarea încheierilor și sentințelor	1
TOTAL		18

V. OBIECTIVELE DE REFERINȚĂ ȘI CONȚINUTURI

OBIECTIVELE DE REFERINȚĂ	CONȚINUTURI
<ul style="list-style-type: none"> – să clasifice principiile procesului penal; – să estimeze perspectiva recunoașterii și aplicării precedentului judiciar ca izvor de drept la înfăptuirea justiției penale; – să definească noțiunea de prezumție; – să argumenteze necesitatea excepțiilor de la principiului egalității în fața legii și a autorităților; – să analizeze mecanismele procesuale de asigurare a inviolabilității persoanei, domiciliului, proprietății, secretului corespondenței; – să argumenteze necesitatea reglementării constituționale a principiului publicității ședinței de judecată și limbii în care se desfășoară procesul penal și dreptul la interpret în procesul penal; – să analizeze jurisprudența CtEDO cu referire la asigurarea standardelor asigurării dreptului la apărare; – să caracterizeze modalitățile de realizare a accesului liber la justiție; – să relateze despre criteriile în baza cărora are loc aprecierea rezonabilității unor termene; – să determine mecanismele procesuale de asigurare a realizării dreptului de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori; – să clasifice funcțiile procesuale; – să aprecieze importanța liberii aprecieri a probelor ca condiția a adoptării unei hotărâri judecătorești legale; – să propună noi modalități și condiții de extindere a elementelor private în procesul penal. 	<p><i>Tema 1. Principiile generale ale procesului penal</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Legalitatea procesului penal. • Prezumția nevinovăției. • Egalitatea în fața legii și a autorităților. • Inviolabilitatea persoanei. • Inviolabilitatea domiciliului. • Inviolabilitatea proprietății. • Secretul corespondenței. • Inviolabilitatea vieții private. • Limba în care se desfășoară procesul penal și dreptul la interpret. • Asigurarea dreptului la apărare. • Publicitatea ședinței de judecată. • Accesul liber la justiție. • Desfășurarea procesului penal în termen rezonabil. • Libertatea de mărturisire împotriva sa. • Dreptul de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori. • Asigurarea drepturilor victimei în urma infracțiunilor, abuzurilor serviciu și erorilor judiciare. • Principiul contradictorialității în procesul penal. • Înfăptuirea justiției – atribuție exclusivă a instanțelor judecătorești. • Independența judecătorilor și supunerea lor numai legii. • Libera apreciere a probelor. • Oficialitatea procesului penal.
<ul style="list-style-type: none"> – să identifice rolul procurorului și al judecătorului la diferite faze ale probatoriului; – să aplice principiile aprecierii probelor în situații de caz; – să argumenteze convingerea intimă la înaintarea învinuirii de către procuror; – să selecteze probe după anumite criterii; – să estimeze importanța procedeele logic și psihologic la formarea convingerii intime; 	<p><i>Tema 2. Probațiunea în procesul penal</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Conceptul de probă, mijloc de probă și procedeu probator. • Clasificarea probelor. • Proprietățile esențiale ale probelor. • Obiectul probațiunii. • Administrarea probelor. Rolul procurorului în procesul de strângere și verificare a probelor. • Aprecierea probelor. Aprecierea probelor de către judecător. Manifestarea

<ul style="list-style-type: none"> - să utilizeze practica organelor procuraturii și a instanțelor judecătorești în procesul de cunoaștere și aflare a adevărului; - să stabilească legătura dintre recunoașterea vinovăției și celelalte probe din dosar; - să delimiteze defăimarea și autodefăimarea de declarațiile veridice; - să aplice diferite mijloace de verificare a probelor; - să enumere exhaustiv mijloacele legale de dobândire a corpurilor delictive; - să aprecieze rolul înregistrărilor comunicărilor și imaginilor în procesul probatoriului; - să delimiteze condițiile dispunerii constatărilor tehnico-științifice și medico-legale de expertize; - să caracterizeze conținutul și veridicitatea rezultatelor activităților operative de investigații în contextul probatoriului; - să argumenteze necesitatea utilizării documentelor ca mijloc de probă în situații de caz; - să reevalueze procesele-verbale întocmite în faza urmăririi penale; - să determine rolul probatoriului în procesul justiției penale. 	<p>convingerii intime a procurorului la aprecierea probelor în faza urmăririi penale. Procedee logice folosite la aprecierea probelor. Aspectul psihologic și gnoseologic al formării convingerii intime. Practica ca fundament al cunoașterii și criteriu de apreciere a adevărului în procesul penal. Recunoașterea vinovăției. Negarea parțială sau totală a vinovăției. Defăimarea și autodefăimarea în declarațiile învinuitului. Verificarea și aprecierea declarațiilor martorilor/victimei și ale părții vătămate. Necesitatea efectuării procedeele de verificare a probelor.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Declarațiile ca mijloc de probă. Procedeele probatorii de obținere a declarațiilor. • Expertizele, constatările tehnico-științifice și medico-legale. • Mijloacele material de probă. Particularitățile dobândirii corpurilor delictive. • Valoarea probatorie a documentelor în procesul penal. • Legalitatea și veridicitatea proceselor – verbale ale acțiunilor procesuale.
<ul style="list-style-type: none"> - să definească particularitățile procedurii examinării demersurilor procurorului privind aplicarea măsurilor procesuale de constrângere; - să argumenteze admiterea demersurilor motivate sau respingerea celor nemotivate; - să întocmească încheieri și mandate de arestare; - să relateze despre particularitățile emiterii mandatului de arestare în lipsa persoanei; - să distingă condițiile arestării în caz de extrădare; - să aprecieze oportunitatea aplicării unor măsuri alternative arestării preventive; - să formuleze „bănuială rezonabilă” și „temeiuri rezonabile” la aplicarea arestării preventive; - să stabilească legătura dintre gravitatea faptei imputate și necesitatea apărării ordinii publice sau riscul de influențare a martorului la aplicarea arestării 	<p><i>Tema 3. Aplicarea măsurilor procesuale de constrângere și a măsurilor de protecție la etapa judecării cauzei penale</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dispoziții generale privind măsurile procesuale de constrângere. Conceptul. Clasificarea măsurilor procesuale de constrângere. Procedura aplicării măsurilor procesuale de constrângere la diferite faze ale procesului penal. • Măsurile preventive. Concept. Clasificarea măsurilor preventive. Înlocuirea, revocarea și încetarea de drept a măsurilor preventive. Arestarea preventivă. Măsurile preventive de alternativă arestării. Măsurile preventive neprivative de libertate. • Alte măsuri procesuale de constrângere. Concept. Clasificare. Procedura de aplicare. • Dispoziții generale privind măsurile de protecție. Clasificarea măsurilor de protecție. Procedura aplicării măsurilor de

<p>preventive;</p> <ul style="list-style-type: none"> – să delimiteze condițiile procesuale și organizaționale ale arestării la domiciliu; – să relateze despre condițiile revocării, înlocuirii și încetării de drept a măsurilor preventive; – să calculeze durata arestării preventive; – să aprecieze probele prezentate de părți la soluționarea demersurilor și cererilor; – să definească condițiile aplicării altor măsuri procesuale de constrângere; – să stabilească legătura dintre gravitatea abaterii procesuale și mărimea amenzii judiciare; – să prevadă consecințele nerespectării legii la aplicarea măsurilor procesuale de constrângere. 	<p>protecție la diferite faze ale procesului penal.</p>
<ul style="list-style-type: none"> – să clasifice sesizările după anumite criterii; – să relateze despre condițiile înregistrării, evidenței și examinării sesizărilor; – să aprecieze temeinicia și legalitatea ordonanțelor de începere a urmăririi penale; – să argumenteze soluția refuzului de a începe urmărirea penală; – să delimiteze diferite circumstanțe de neîncepere a urmăririi penale; – să identifice problemele teoretico-practice ale activității organelor de urmărire penală la verificarea și examinarea sesizărilor; – să formuleze indicații scrise privind completarea activității extraprocusuale de verificare a sesizărilor; – să detecteze erori la întocmirea actelor de începere a urmăririi penale; – să distingă particularitățile examinării unor categorii de sesizări. – să explice conținutul ordonanței de punere sub învinuire; – să delimiteze diferite forme de completare și modificare a învinuirii; – să clasifice temeierile încetării urmăririi penale; – să determine criteriile de excludere a probelor din dosar; – să aprecieze conclundența și suficiența probelor la terminarea urmăririi penale; – să delimiteze condițiile trimiterii cauzei în judecată în lipsa persoanei învinuite. 	<p>Tema 4. Urmărirea penală</p> <ul style="list-style-type: none"> • Considerațiuni generale privind urmărirea penală. Conceptul de urmărire penală. Limitele și forma urmăririi penale. • Competența organelor de urmărire penală. Formele competenței. Competența procurorului la faza urmăririi penale. • Sesizarea organului de urmărire penală. Modurile de sesizare a organului de urmărire penală. • Pornirea urmăririi penale. Condițiile pornirii urmăririi penale. Procedura începerii urmăririi penale. Circumstanțele care exclud urmărirea penală. Neînceperea urmăririi penale. • Desfășurarea urmăririi penale. Efectuarea acțiunilor de urmărire penală. Punerea sub învinuire și înaintarea acuzării. Scoaterea persoanei de sub urmărirea penală. Încetarea urmăririi penale. Clasarea cauzei penale. Suspendarea urmăririi penale. • Terminarea urmăririi penale și trimiterea cauzei în judecată. Soluțiile dispuse de procuror la terminarea urmăririi penale. Prezentarea materialelor de urmărire penală. Rechizitoriul. Trimiterea cauzei în judecată.

<ul style="list-style-type: none"> - să descrie trăsăturile de bază ale organizării justiției penale; - să estimeze perspectiva evoluției sistemului judiciar în contextul integrării europene a RM; - să clasifice instanțele judecătorești; - să caracterizeze manifestarea interconexiunii în activitatea instanțelor; - să determine importanța hotărârilor cu caracter explicativ ale Plenului Curții Supreme de Justiție; - să identifice cazurile când se impune schimbarea completului de judecată; - să clasifice formele competenței judiciare; - să analizeze instituția competenței la faza urmăririi penale și la faza judiciară; - să analizeze cazurile de conexitate a cauzelor penale; - să estimeze soluțiile posibil de adoptat la soluționarea conflictelor de competență; - să aprecieze necesitatea instituției strămutării judecării cauzei. 	<p><i>Tema 5. Instanțele judecătorești și competența lor la înfăptuirea justiției în cauzele penale</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Considerațiuni generale privind instanțele judecătorești ca subiect al procesului penal. • Incompatibilitatea judecătorului. Abținerea sau recuzarea judecătorului. • Compunerea instanței de judecată. Schimbarea completului de judecată. • Competența judiciară. Formele competenței. Competența judecătorei, curții de apel, Curții Supreme de Justiție. Competența în caz de indivizibilitate sau conexitate a cauzelor penale. • Conflictul de competență. Strămutarea judecării cauzei penale de la instanța competentă la o altă instanță egală în grad.
<ul style="list-style-type: none"> - identificați principiile generale ale judecării cauzei; - analizați atribuțiile președintelui ședinței de judecată. - analizați atribuțiile grefierului ședinței de judecată. - apreciați oportunitatea introducerii instituției renunțării la învinuire de către procuror; - identificați cazurile când judecarea cauzei poate avea loc în lipsa inculpatului; - clasificați modalitățile modificării învinuirii în instanța de judecată; - analizați condițiile renunțării la probe; - caracterizați cazurile încetării procesului penal în ședința de judecată; - indicați structura procesului-verbal; - analizați elementele soluționării cauzei. 	<p><i>Tema 6. Condițiile generale ale judecării cauzei penale</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Noțiunea de condiții generale ale judecării cauzei penale. Importanța condițiilor generale ale judecării cauzei penale. Rolul activ al instanței de judecată în procedura de judecare a cauzei penale. • Caracterizarea principiilor generale ale judecării cauzei penale: nemijlocirea judecării cauzei; oralitatea judecării cauzei; contradictorialitatea judecării cauzei; egalitatea în drepturi a părților în fața instanței; publicitatea ședinței de judecată; • Președintele ședinței de judecată; grefierul ședinței de judecată; citarea părților la judecată. • Participarea procurorului la judecarea cauzei și efectele neprezentării lui; participarea părții vătămate la judecarea cauzei și efectele neprezentării ei; • Participarea inculpatului la judecarea cauzei și efectele neprezentării lui; participarea apărătorului la judecarea cauzei și efectele neprezentării lui; • Participarea părții civile și a părții civilmente responsabile la judecarea cauzei și efectele neprezentării lor; • Limitele judecării cauzei; modificarea

	<p>acuzării în ședința de judecată în sensul agravării ei; prezentarea probelor suplimentare; renunțarea la probe;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suspendarea și reluarea judecării cauzei; amânarea ședinței de judecată; încetarea procesului penal în ședința de judecată; asigurarea ordinii și solemnității ședinței de judecată; măsurile care se iau față de cei ce încalcă ordinea ședinței de judecată; constatarea infracțiunilor de audiență; • Procesul-verbal al ședinței de judecată; consemnarea declarațiilor părților și ale martorilor în ședința de judecată; • Soluționarea cauzei; procedura deliberării; pronunțarea hotărârii; felurile hotărârilor instanței de judecată; încheierile instanței judecătorești.
<ul style="list-style-type: none"> – să definească procedura în cauzele privind minorii – să determine garanțiile procesual penale suplimentare în cauzele privind minorii – să relateze despre obiectul probațiunii și limitele probațiunii în cauzele privind minorii – să identifice particularitățile începerii și desfășurării urmăririi penale în cauzele cu făptuitori minori – să argumenteze rațiunea disjungerii cauzei penale cu minori – să determine particularitățile aplicării măsurilor procesual penale față de minori – să recomande soluții la terminarea urmăririi penale în privința minorului – să proiecteze ordonanțe privind încetarea procesului penal cu liberarea de răspundere penală a minorului – să propună soluții de optimizare a urmăririi penale în cauzele cu făptuitori minori – să identifice măsurile procesuale legate de punerea pe rol a cauzelor privind infracțiunile săvârșite de minori – să relateze despre măsurile premergătoare ședinței de judecată – să utilizeze ancheta socială – să argumenteze necesitatea și impactul asistenței juridice asupra rezolvării cauzelor privind infracțiunile săvârșite de minori – să evalueze etapele desfășurării judecării în cauzele cu infractori minori 	<p><i>Tema 7. Proceduri speciale în procesul penal</i> <i>Procedura în cauzele cu minori.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • particularitățile începerii și desfășurării urmăririi penale în cauzele cu făptuitori minori • rațiunea disjungerii cauzei penale cu minori • particularitățile aplicării măsurilor-procesual penale față de minori • terminarea urmăririi penale în privința minorului • încetarea procesului penal cu liberarea de răspundere penală a minorului • punerea pe rol a cauzelor privind infracțiunile săvârșite de minori și măsurile premergătoare ședinței de judecată • ancheta socială și asistența juridică • desfășurarea judecării în cauzele cu infractori minori • chestiunile ce urmează a fi soluționate de instanță la adoptarea sentinței în procesul unui minor • liberarea de către instanță a minorului de pedeapsă penală cu aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ <p><i>Tema 8. Procedura aplicării măsurilor de constrângere cu caracter medical</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • particularitățile desfășurării urmăririi penale în cauzele privind persoanele care au săvârșit fapte prejudiciabile penale în stare de iresponsabilitate sau care s-au îmbolnăvit de o boală psihică după

<ul style="list-style-type: none"> - să argumenteze chestiunile ce urmează a fi soluționate de instanță la adoptarea sentinței în procesul unui minor - să formuleze soluții legale privitor la rezolvarea cauzelor penale privind infracțiunile săvârșite de minori - să argumenteze soluția liberării de către instanță a minorului de pedeapsă penală cu aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ - să definească procedura în cauzele penale cu făptuitori în stare de iresponsabilitate - să determine garanțiile procesual penale suplimentare în cauzele penale cu făptuitori în stare de iresponsabilitate - să relateze despre obiectul probațiunii și limitele probațiunii în cauzele penale cu făptuitori în stare de iresponsabilitate - să argumenteze particularitățile desfășurării urmăririi penale în cauzele privind persoanele care au săvârșit fapte prejudiciabile penale în stare de iresponsabilitate sau care s-au îmbolnăvit de o boală psihică după săvârșirea infracțiunii - să estimeze rolul procurorului în asigurarea legalității internării persoanei în instituția psihiatrică - să stabilească condițiile și procedura disjungerii cauzei penale cu făptuitori iresponsabili - să relateze despre terminarea urmăririi penale și soluțiile dispuse de către procuror la această etapă - să proiecteze soluțiile procurorului la etapa terminării urmăririi penale în cauzele privind persoanele care au săvârșit fapte prejudiciabile penale în stare de iresponsabilitate sau care s-au îmbolnăvit de o boală psihică după săvârșirea infracțiunii - să descrie măsurile preparatorii pentru ședința de judecată în vederea aplicării măsurilor de constrângere cu caracter medical - să determine particularitățile judecării cauzelor penale cu făptuitori iresponsabili - să utilizeze soluțiile legale privind rezolvarea cauzelor penale cu făptuitori iresponsabili - să determine structura și conținutul 	<p>săvârșirea infracțiunii</p> <ul style="list-style-type: none"> • rolul procurorului în asigurarea legalității internării persoanei în instituția psihiatrică • condițiile și procedura disjungerii cauzei penale cu făptuitori iresponsabili • terminarea urmăririi penale și soluțiile dispuse de către procuror la această etapă • măsuri preparatorii pentru ședința de judecată în vederea aplicării măsurilor de constrângere cu caracter medical • judecarea și soluționarea cauzei de către instanța de judecată în vederea aplicării măsurilor de constrângere cu caracter medical • sentința de aplicare a unor măsuri de constrângere cu caracter medical • verificarea necesității de a aplica în continuare măsurile de constrângere cu caracter medical. <p><i>Tema 9. Procedura privind acordul de recunoaștere a vinovăției</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • originea și răspîndirea acordului de recunoaștere a vinovăției ca modalitate simplificată de atingere a scopului procesului penal • rolul procurorului în asigurarea respectării condițiilor de inițiere a acordului de recunoaștere a vinovăției • procedura încheierii acordului de recunoaștere a vinovăției • examinarea de către instanța de judecată a acordului de recunoaștere a vinovăției • soluția instanței la examinarea acordului de recunoaștere a vinovăției • dezbaterile judiciare în cazul acceptării acordului de recunoaștere a vinovăției • adoptarea sentinței în cazul acordului de recunoaștere a vinovăției. <p><i>Tema 10. Particularitățile urmăririi penale și examinării unor categorii de cauze penale (privind infracțiunile flagrante, privind infracțiunile săvârșite de persoane juridice și procedura suspendării condiționate a urmăririi penale)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • cazurile și condițiile de aplicare a procedurii speciale de urmărire a unor infracțiuni flagrante • constatarea infracțiunii flagrante și
--	--

<p>sentinței de aplicare a unor măsuri de constrângere cu caracter medical</p> <ul style="list-style-type: none"> – să proiecteze sentințe de aplicare a unor măsuri de constrângere cu caracter medical – să argumenteze verificarea necesității de a aplica în continuare măsurile de constrângere cu caracter medical – să definească instituția acordului de recunoaștere a vinovăției – să relateze privitor la originea și răspîndirea acordului de recunoaștere a vinovăției ca modalitate simplificată de atingere a scopului procesului penal – să stabilească rolul procurorului în asigurarea respectării condițiilor de inițiere a acordului de recunoaștere a vinovăției – să determine procedura încheierii acordului de recunoaștere a vinovăției – să proiecteze acorduri de recunoaștere a vinovăției – să argumenteze rolul instanței de judecată la aplicarea procedurii privind acordul de recunoaștere a vinovăției – să formuleze soluțiile instanței la examinarea acordului de recunoaștere a vinovăției – să relateze despre dezbaterile judiciare în cazul acceptării acordului de recunoaștere a vinovăției – să determine structura și conținutul sentinței în cazul acordului de recunoaștere a vinovăției – să proiecteze sentințe în cazul acordului de recunoaștere a vinovăției <ul style="list-style-type: none"> – să definească infracțiunea flagrantă – să determine cazurile și condițiile de aplicare a procedurii speciale de urmărire a unor infracțiuni flagrante – să argumenteze constatarea infracțiunii flagrante și verificarea materialelor de urmărire penală – să proiecteze soluțiile procurorului dispuse în cauzele penale privind infracțiunile flagrante – să definească procedura privind infracțiunile săvârșite de persoane juridice – să identifice particularitățile urmăririi penale asupra infracțiunilor săvârșite de persoane juridice – să proiecteze actele procedurale întocmite 	<p>verificarea materialelor de urmărire penală</p> <ul style="list-style-type: none"> • particularitățile urmăririi penale asupra infracțiunilor săvârșite de persoane juridice • condițiile și procedura suspendării condiționate a urmăririi penale • particularitățile examinării demersului procurorului cu propunerea de a libera persoana de răspundere penală • particularitățile judecării cauzelor privind infracțiunile flagrante • particularitățile judecării cauzelor privind infracțiunile săvârșite de persoane juridice <p>Tema 11. Asistența juridică internațională în materie penală</p> <ul style="list-style-type: none"> • considerații generale privind reglementările în materia asistenței juridice internaționale în materie penală • rolul procurorului și al instanței de judecată în vederea solicitării și executării comisiei rogatorii • rolul procurorului și al instanței de judecată în domeniul extrădării • rolul procurorului și al instanței de judecată la soluționarea problemelor legate de transferul persoanelor condamnat • procedura de recunoaștere a hotărîrilor instanțelor străine.
---	--

la urmărirea penală în cauzele privind infracțiunile săvârșite de persoane juridice

- să definească procedura suspendării condiționate a urmăririi penale și liberarea de răspundere penală
- să argumenteze condițiile și procedura suspendării condiționate a urmăririi penale
- să argumenteze particularitățile examinării demersului procurorului cu propunerea de a libera persoana de răspundere penală
- să proiecteze demersuri ale procurorului cu propunerea de a libera persoana de răspundere penală
- să determine particularitățile judecării cauzelor privind infracțiunile flagrante
- să proiecteze sentințe privind soluționarea cauzelor penale privind infracțiunile flagrante
- să identifice particularitățile judecării cauzelor privind infracțiunile săvârșite de persoane juridice
- să proiecteze sentințe privind soluționarea cauzelor penale privind infracțiunile săvârșite de persoane juridice
- considerații generale privind reglementările în materia asistenței juridice internaționale în materie penală
- rolul procurorului și al instanței de judecată în vederea solicitării și executării comisiei rogatorii
- rolul procurorului și al instanței de judecată în domeniul extrădării
- rolul procurorului și al instanței de judecată la soluționarea problemelor legate de transferul persoanelor condamnat
- rolul și atribuțiile procurorului în cadrul procedurii de recunoaștere a hotărârilor instanțelor străine
- procedura de recunoaștere a hotărârilor instanțelor străine
- să identifice sfera asistenței juridice internaționale în materie penală
- să determine suportul legal al asistenței juridice internaționale în materie penală
- să definească comisia rogatorie și extrădarea
- să argumenteze rolul procurorului în vederea solicitării și executării comisiei rogatorii
- să stabilească rolul procurorului în domeniul extrădării

<ul style="list-style-type: none"> – să programeze soluționarea problemelor legate de transferul persoanelor condamnate – să evalueze rolul și atribuțiile procurorului în cadrul procedurii de recunoaștere a hotărârilor instanțelor străine – să argumenteze rolul instanței de judecată în vederea solicitării și executării comisiei rogatorii – să stabilească rolul instanței de judecată în vederea executării cererilor de extrădare – să programeze soluționarea problemelor legate de transferul persoanelor condamnate – să evalueze procedura de recunoaștere a hotărârilor instanțelor străine 	
<ul style="list-style-type: none"> – să formuleze noțiunea de cale ordinară de atac; – să determine importanța căilor ordinare de atac pentru asigurarea principiilor legalității și al accesului liber la justiție; – să sintetizeze asemănările și deosebirile între apel, recursul împotriva hotărârilor instanțelor de apel și recursul împotriva hotărârilor judecătorești pentru care nu este prevăzută calea de atac apelul; – să determine efectele căilor ordinare de atac în procesul penal; – să caracterizeze condițiile de fond și de formă ale căilor ordinare de atac în procesul penal; – să descrie procedura judecării apelului și a recursului și limitele acesteia; – să elucideze structura și să caracterizeze conținutul deciziei judecătorești; – să aplice normele procesual-penale la întocmirtea cererilor de apel și de recurs împotriva sentințelor și a deciziilor instanțelor de apel. – să formuleze noțiunea de cale extraordinară de atac în procesul penal; – să elucideze trăsăturile definitorii ale căilor extraordinare de atac în procesul penal; – să identifice modalitățile căilor extraordinare de atac; – să efectueze caracterizarea generală a recursului în anulare și a revizurii procesului penal; – să descrie actele procedurale preparatorii 	<p>Tema 12. Căile de atac</p> <ul style="list-style-type: none"> • considerații generale asupra căilor de atac; • apelul – condiții de fond și de formă; • efectele apelului; • judecarea apelului și soluțiile pronunțate; • recursul împotriva hotărârilor instanțelor de apel – condiții de fond și de formă; • efectele recursului împotriva hotărârilor instanțelor de apel; • judecarea recursului împotriva hotărârilor instanțelor de apel și soluțiile pronunțate; • recursul împotriva hotărârilor judecătorești pentru care nu este prevăzută calea de atac apelul – condiții de fond și de formă; • efectele recursului împotriva hotărârilor judecătorești pentru care nu este prevăzută calea de atac apelul; • judecarea recursului împotriva hotărârilor judecătorești pentru care nu este prevăzută calea de atac apelul și soluțiile pronunțate. • considerații generale privind căile extraordinare de atac; • recursul în anulare – caracteristica generală; • cazurile în care se poate face recurs în anulare; • judecarea recursului în anulare și soluțiile pronunțate; • revizuirea procesului penal – caracteristica generală; • cazurile de revizuire și activitatea procesuală prealabilă; • judecarea revizurii.

<p>și admisibilitatea recursului în anulare;</p> <ul style="list-style-type: none"> – să caracterizeze judecarea și soluționarea recursului în anulare admis; – să descrie cazurile de revizuire a procesului penal și activitatea procesuală prealabilă; – să caracterizeze rejudecarea și soluționarea cauzei după admiterea revizuirii. 	<ul style="list-style-type: none"> • Recursul în interesul legii. Condiții de admisibilitate. Judecarea recursului în interesul legii.
<ul style="list-style-type: none"> – să definească faza punerii în executare a hotărârilor judecătorești; – să argumenteze esența și importanța fazei punerii în executare a hotărârilor judecătorești; – să distingă momentul rămânerii definitive a hotărârii instanței de judecată; – să descrie chestiunile care urmează să fie soluționate de instanță la executarea pedepsei; – să stabilească instituțiile și competența lor în vederea executării hotărârilor judecătorești. 	<p><i>Tema 13. Punerea în executare a hotărârilor judecătorești</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • noțiunea și esența fazei punerii în executare a hotărârilor judecătorești; • punerea în executare a hotărârii; • chestiuni soluționate de instanță la executarea pedepsei; • instituții ce țin de executarea hotărârilor judecătorești.

VI. SUGESTII PENTRU LUCRUL INDIVIDUAL

SUBIECTE/ PROBLEME	MODALITĂȚI DE REALIZARE	MODALITĂȚI DE EVALUARE
<p>1. Evoluția reglementărilor procesual-penale în contextul hotărârilor de condamnare a Republicii Moldova la CtEDO.</p>	<p>Elaborarea de referate/rezumat</p>	<p>Susținerea publică a referatului/rezumatului în cadrul unui seminar.</p>
<p>2. Rolul nulităților procesuale pentru respectarea garanțiilor procesual-penale.</p>	<p>Elaborarea de referate/rezumat</p>	<p>Susținerea publică a referatului/rezumatului în cadrul unui seminar.</p>
<p>3. Precedentul judiciar în procesul penal.</p>	<p>Elaborarea de referate/rezumat</p>	<p>Susținerea publică a referatului/rezumatului în cadrul unui seminar.</p>

NOTĂ: *Pentru realizarea obiectivelor tuturor conținuturilor din curriculum, audientul va realiza forme de activitate individuală, precum:*

- studiul notițelor de curs, ale suporturilor de curs și manualelor în bibliotecă;
- consultarea comentariilor și a dicționarelor de specialitate;
- studiul cadrului normativ actual, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova;
- accesarea, acumularea și studiul informației din rețeaua Internet și din alte surse accesibile.

VII. EVALUAREA DISCIPLINEI

A. Evaluarea curentă.

Participarea audienților în cadrul activităților practice:

- Dezbateri;
- Studii de caz;
- Activități în grup;
- Răspunsuri orale;
- Modelări/simulări de situații concrete.

Pregătirea unui referat/rezumat pe o problemă propusă pentru activitățile individuale.

B. Evaluarea finală.

Teste pentru verificarea cunoștințelor. (Referate).

VIII. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

Acte normative:

1. Constituția Republicii Moldova, 29 iulie 1994.
2. Codul de procedură penală al Republicii Moldova, din 14 martie 2003.
3. Legea cu privire la Procuratură, nr.294-XVI din 25 decembrie 2008.
4. Legea Republicii Moldova cu privire la Curtea Constituțională, nr.317-XIII din 13.12.1994.
5. Codul jurisdicției constituționale, nr.502-XIII din 16.06.1995.
6. Legea Republicii Moldova privind organizarea judecătorească, nr.514-XIII din 06.07.1995.
7. Legea Republicii Moldova cu privire la statutul judecătorului, nr.544-XIII din 20.07.1995.
8. Legea Republicii Moldova cu privire la Curtea Supremă de Justiție, nr.789-XIII din 26.03.1996.
9. Legea Republicii Moldova cu privire la avocatură, nr.1260-XV din 19.07.2002.
10. Legea Republicii Moldova cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, nr.320 din 27.12.2012.
11. Legea Republicii Moldova cu privire la activitatea specială de investigații, nr.59 din 29.03.2012.
12. Legea Republicii Moldova cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal, nr.105-XVI din 16.05.2008.
13. Legea Republicii Moldova privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor de judecată, nr.1545-XIII din 25.02.1998.
14. Legea cu privire la Centrul Național Anticorupție nr.1104 din 06.06.2002.
15. Legea cu privire la asistența juridică internațională în materie penală nr.371-XVI din 1 decembrie 2006.

Legislație internațională:

1. Declarația Universală a Drepturilor Omului (10.12.1948).
2. Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale omului (4.11.1950).
3. Regulile standardelor minimale de tratare a deținuților (1955).
4. Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (1966).
5. Convenția Europeană împotriva torturilor și a altor forme de comportament și pedepse antiumane, crude sau care înjosesc demnitatea omului (1984).
6. Principiile generale privitor la independența organelor judecătorești (1985).
7. Declarația principiilor generale ale justiției pentru victimele infracțiunilor și abuzurilor de putere (1985).
8. Regulile standardelor minimale al ONU privitor la efectuarea justiției în privința infractorilor minori (1985).
9. Convenția despre drepturile copilului (1989).
10. Cumulul de principii pentru apărarea tuturor persoanelor reținute sau arestate în orice formă ar fi fost aceasta efectuată (1988).
11. Convenția europeană despre colaborarea reciprocă privind asistența juridică internațională în materie penală și protocolul ei (1959).
12. Convenția europeană despre valabilitatea internațională a sentințelor pe cauzele penale (1970).
13. Convenția țărilor CSI privind asistența juridică și raporturile de drept în procesele civile, familiale și penale (22.01.1993).
14. Tratatul între Republica Moldova și Federația Rusă cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală (25.02.1993).
15. Tratatul între Republica Moldova și Ucraina cu privire la asistența juridică și relațiile juridice în materie civilă și penală (13.12.1993).

Jurisprudența Curții Constituționale:

1. Hotărârea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin.(6) art.63 din CPP, nr.26 din 23.11.2010.
2. Hotărârea Curții Constituționale privind controlul constituționalității prevederilor alin.(1) art.326 din CPP, nr.5 din 17.03.2009.
3. Hotărârea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate a prevederii pct.3) alin.(1) art.401 din CPP, nr.9 din 20.05.2008.
4. Hotărârea Curții Constituționale privind controlul constituționalității alin.(1)și (4) art.2 din CPP, nr.1 din 22.01.2008.
5. Hotărârea Curții Constituționale privind controlul constituționalității unor prevederi ale art.298, art.300 și art.313 din CPP, introduse prin Legea nr.264-XVI din 28.07.2006, nr. 26 din 23.10.2007.
6. Hotărârea Curții Constituționale privind controlul constituționalității unor dispoziții ale art.421, art.433 alin.(1), art. 452 alin.(1) și art. 455 alin. (3) din CPP, nr. 16 din 19.07.2005.

Jurisprudența Curții Supreme de Justiție:

1. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova despre aplicarea de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale legislației de procedură penală privind arestarea preventivă și arestarea la domiciliu, nr. 1 din 15.04.2013.
2. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la unele chestiuni ce vizează participarea procurorului la judecarea cauzei penale, nr.12 din 24.12.2012.
3. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la examinarea litigiilor privind repararea prejudiciului moral și material cauzat persoanelor deținute prin violarea art.3,5,8 din CEDO, nr..8 din 24.12.2012.

4. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica judiciară de aplicare a legislației ce reglementează extrădarea, nr. 3 din 28.05.2012.
5. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica aplicării legislației pentru asigurarea dreptului la apărare al bănuțitului, inculpatului și condamnatului în procedura penală, nr. 11 din 24.12.2010.
6. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova privind judecarea cauzelor penale în procedura acordului de recunoaștere a vinovăției, nr. 6 din 24.12.2010.
7. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la judecarea recursului ordinar în cauza penală, nr. 9 din 30.10.2009.
8. Recomandarea Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la procedura examinării apelului conform modificărilor și completărilor din CPP, nr. 53 din 12.07.2013.
9. Recomandarea Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la pronunțarea hotărârii judecătorești în procesul penal, nr. 37 din 22.04.2013.

Manuale și monografii în limba română:

1. Apetrei M. *Drept procesual penal*. - București, 1998.
2. Aramă E. *Istoria dreptului românesc*. - Chișinău, 1998.
3. Berger V. *Jurisprudența CEDO*. - București: IRDO, 1998.
4. *Dicționar explicativ al limbii române*. - Chișinău: Litera, 1999.
5. Dongoroz V. *Curs de procedură penală*. - București, 1942.
6. Dolea I., D. Roman, Sedlețchi Iu., Vizdoagă T., Rotaru V., Cerbu A., Ursul S., *Drept procesual penal*. - Chișinău Cartier juridic, 2005.
7. Dolea I., Roman D., Vizdoagă T., Rotaru V., Cerbu A., Ursu S., Botezatu R., Șterbeț V., Erjiu E.. *Codul de procedură penală. Comentariu*. - Chișinău: Cartier juridic, 2005.
8. Mateuț Gh. *Tratat de drept procesual penal*. - București, 1999.
9. Mole Nuala, Harby Catarina. *Dreptul la un proces echitabil. Ghid privind punerea în aplicare a articolului 6 al Convenției europene pentru drepturile omului*. - Chișinău, 2003.
10. Neagu I. *Tratat de procedură penală*. - București, 1997.
11. Nictoreanu Gh., Apetrei M., Nae L., Paraschiv C., Dumitru A. *Drept procesual penal*. - București, 1996.
12. Oancea I. *Drept penal. Partea Generală*. - București, 1971.
13. Păvăleanu V. *Drept procesual penal. Partea generală*. - București, 2001.
14. Pinteș A. *Drept procesual penal*. - București, 2002.
15. Pitulescu I., Derșidan E., Abraham P., Ranete I. *Dicționar explicativ și practic de drept penal și procesual penal*. - București, 1997.
16. Pitulescu T., Abraham P., Derșidau E., Ranete I. *Dicționar de termeni juridici uzuali explicativ - practic*. - București, 1997.
17. Pop T. *Drept procesual penal. Vol. I*. - Cluj-Napoca, 1946.
18. Renault - Brahinsky C. *Procedure penale*. - Paris, 2001.
19. Theodoru G.H. Moldovan L. *Drept procesual penal*. - București, 1979.
20. Tulbure A.Ș. Tatu A.M. *Tratat de drept procesual penal*. - București, 2001.
21. Vida I. *Drepturile omului în reglementări internaționale*. - București, 1999.
22. Volonciu N. *Tratat de procedură penală. Vol. I*. - București, 1997.
23. Volonciu N. *Tratat de procedură penală. Vol. II*. - București, 1997.
24. Cătană E., Dolea I., Popovici T., Roman D. *Inviolabilitatea persoanei în Republica Moldova* - Chișinău: IRP 2006.

Manuale și monografii în limba rusă:

1. Адаменко В.Д. *Сущность и предмет защиты обвиняемого.*- Томск, 1983.
2. Алиев Т.Т., Громов Н.А., Зейналова Л.М., Лукичев Н.А. *Состязательность и равноправие сторон в УП.*- Москва, 2003.
3. Алиев Т.Т., Громов Н.А., Макаров Л.В. *Уголовно-процессуальное доказывание: Участие обвиняемого и защитника.*- Москва, 2002.
4. Альперт С. *Участники советского уголовного процесса.*- Харьков, 1965.
5. Басков В.И. *Поддержание государственного обвинения в суде.*- Москва, 1972.
6. Божьев В. *Уголовное процессуальное право РФ.*- Москва, 2000.
7. Бойкова А., Карпец И. *Курс советского процесса.*- Москва, 1989.
8. Болдырев В.А. *Государственный обвинитель в советском суде.*- Москва, 1954.
9. Болдырев В.А. *Государственный обвинитель в суде.*- Москва, 1954.
10. Вандышев В.В., Дербенев А.П., Смирнов А.В. *Уголовный процесс. Часть I. Общая часть УП и досудебные стадии.*- Санкт Петербург, 1996.
11. Викторский М.В. *Русский уголовный процесс.*- Москва: Городец, 1997.
12. Власова Н.А. *Досудебное производство в Уголовном процессе.*- Москва, 2000.
13. Григорьев В.Н., Химичев Г. П. *Уголовный процесс.* - Москва, 2003.
14. Громов В. *Уголовный процесс.*- Москва, 1998.
15. Громов Н.А., Зайцева С.А. *Оценка доказательств.*- Москва, 2002.
16. Гуценко К. *Уголовный процесс.*- Москва, 1997.
17. Гуценко К., Головки Л., Филимонов Б. *Уголовный процесс западных стран.*- Москва, 2001.
18. Даньшина Л.И. *Возбуждение уголовного дела и предварительное расследование в Уголовном процессе России.*- Москва, 2003.
19. Доля Е.А. *Использование в доказывании результатов оперативно -розыскной деятельность.*- Москва, 1996.
20. Добровольская Т.Н. *Изменение обвинения в судебных стадиях советского уголовного процесса.* - Москва, 1971.
21. Добровольская Т.Н. *Принципы советского уголовного процесса.*- Москва, 1971.
22. Добровольская Т.Н. *Принципы уголовного процесса.*- Москва, 1978.
23. Дорохов В.Я. *Принципы советского уголовного процесса.* - Москва, 1992.
24. Лаптеакру В. Мартынчик Е. *Адвокат в кассационном и надзорном производстве по уголовным делам.*- Кишинев, 1994.
25. Лебедев В.М. *Уголовный процесс.*- Москва, 2003.
26. Леви А.А., Игнатьева М.В., Капица Е.И. *Особенности предварительного расследования преступлений осуществляемого с участием адвоката.*- Москва, 2003.
27. Лупинская П.А. *Уголовный процесс.*- Москва, 1995.
28. Львова Е.Ю. *Защита по уголовному делу.*- Москва, 2000.
29. Мозяков В.В. Мальцев Г.В., Гирько В.И., Барциц И.Н. *Комментарий к УПК Российской Федерации.*- Москва, 2003.
30. Мотовиловкер Я.О. *О принципах объективной истины и состязательности процесса.*- Ярославль, 1978.
31. Нажимов В.П. *Типы и формы уголовного процесса.*- Москва, 1977.
32. Перлов И. *Право на защиту.*- Москва, 1959.
33. Петрухин И.Л. *Уголовный процесс.*- Москва, 2001.
34. Радченко В. И. *Уголовный процесс: Учебник.* - Москва, 2003.
35. Рыжаков А.П. *Окончание предварительного расследования.*-Москва 1999.
36. Савицкий В.М. *Государственное обвинение в суде.* - Москва,1971.
37. Савицкий В.М., Ларин Л.М. *Уголовно- процессуальный справочник.*- Москва, 1999.
38. Саркисянц Г. *Защитник в уголовном процессе.*- Ташкент, 1971.
39. Строгович М.С. *Курс советского уголовного процесса.*- Москва, 1968.

40. Фаткулин Ф.Н. Зинатуллин З.З., Аврах Я.С.. *Обвинение и защита по уголовным делам.* - Казань, 1976.
41. Холдеев Л.С. *Уголовный процесс России.* - Москва, 1998.
42. Цыпкин А. *Право на защиту в советском уголовном праве.* - Саратов, 1959.
43. Чельцов- Бебутов М. А. *Уголовный процесс.*- Москва,1948.
44. Шестакова С.Д. *Состязательность УП.*- Санкт Петербург, 2001.
45. Шпилев В. *Участники уголовного процесса.* - Минск, 1970.
46. Шумилов А.Ю. *Основы уголовно-розыскного права. Учебное пособие.* -Москва, 2000.

Ediții periodice:

1. Martîncic E. Dictatul legii sau dictatul procuraturii? // *Juristul Moldovei*, 1999, nr.24.
2. Pungă T., Separarea funcțiilor procesuale-ficțiune sau realitate // *Revista de drept penal*, anul IX, iulie - septembrie (București), 2002, nr. 3.
3. Pușcaș V. Diminuarea sau întărirea rolului procuraturii? // *Legea și viața*, 1998, nr.1.
4. Vizdoga I. Pregătirea procurorului pentru participarea la judecarea în fond a cauzei penale // *Legea și viața*, 1997, nr.7.
5. Абдрахманов Р.С. Эффективность принципа состязательности // *Российский судья.* (Москва), 2003, nr.6 .
6. Балакшин В.Н. Истина в уголовном процессе // *Российская юстиция.* (Москва), 1998, nr.2.
7. Белый Н. Состязательное судопроизводство: проблемы становления // *Revista Națională de Drept*, 2001, nr.6.
8. Болтошев Е. К вопросу о состязательности в досудебных стадиях уголовного судопроизводства России // *Российский судья*, 2001, nr.10.
9. Григорьева Н. Принципы уголовного судопроизводства и доказательства // *Российская юстиция*, 1965, nr.8.
10. Зеленин С. Обвинение и суд в состязательном процессе // *Российский судья*, 2002, nr.1.
11. Зеленин С. Потерпевший в состязательном процессе // *Российская юстиция*, 2001, nr.3.
12. Ивановский А. Принцип состязательности в уголовном процессе: первые итоги применения // *Судовой вестник*, 2001, nr.3.
13. Карпухин А.Д. Уголовное преследование и защита на предварительном следствии // *Российский следователь*, Москва, 2003, nr.2.
14. Карпухин А.Д. Деятельность адвоката по защите прав подозреваемого на предварительном следствии // *Российский следователь* (Москва), 2003, nr.3.
15. Кузнецова О. Роль суда в состязательном процессе и проблемы практической реализации разрешения дела // *Российский судья*, 2004, nr.8.
16. Ожиндовский Д. Состязательность сторон в уголовном процессе // *Revista Națională de Drept*, 2001, nr.4.
17. Погодин С. Обеспечение порядка в судебном разбирательстве в условиях состязательного уголовного процесса // *Уголовное право*, 2004, nr. 3.
18. Погодин С. Обеспечение порядка в судебном заседании в условиях состязательного уголовного процесса // *Российская юстиция*, 2004, nr.6.
19. Погодин С. Проблемы правовой регламентации состязательности уголовного процесса // *Российский судья*, 2004, nr.11.
20. Погодин С. Тугушев Р. Действует ли принцип состязательности на досудебных стадиях? // *Законность*, 2005, nr.3.
21. Селина Е. Состязательность в применении специальных познаний по уголовным делам // *Российская юстиция*, 2003, nr.3.
22. Сопин В. Статья 217 УПК и состязательность в уголовном процессе // *Законность*, 2004, nr.6.

23. Трунов И. Л. Расширение состязательности уголовного процесса на стадии предварительного расследования в свете судебной реформы // Российский судья, 2002, nr.3.
24. Тушев А. Роль прокурора в реализации принципа состязательности в уголовном процессе // Российский судья, 2003, nr.4.
25. Тумашев С. Состязательность в досудебном производстве: декларация о намерениях или реальность? // Закон и право, 2003, nr.9.
26. Уренева О. Принцип состязательности сторон и оглашение в судебном заседании показаний лиц, данных при производстве предварительного расследования или ранее данных в судебном заседании // Российский судья, 2003, nr.3.
27. Шейфер С. А. О понятии и цели доказывания в уголовном процессе // Государство и право.- Москва, 1996, nr.9.